

Scrutinizing Separate Section

פרשת בהעלותך תשפ"ו

NUMBERS

PARASHAS BEHA'ALOSCHA

10 / 31 - 11 / 1

to my land and my family shall I go." ³¹ He said, "Please do not forsake us, inasmuch as you know our encampments in the Wilderness, and you have been as eyes for us. ³² And it shall be that if you come with us, then with the goodness with which HASHEM will benefit us, we will do good to you."

³³ They journeyed from the Mountain of HASHEM a three-day distance, and the Ark of the covenant of HASHEM journeyed before them a three-day distance to search out for them a resting place. ³⁴ The cloud of HASHEM was over them by day when they journeyed from the camp.

³⁵ When the Ark would journey, Moses said, "Arise, HASHEM, and let Your foes be scattered, let those who hate You flee from before You." ³⁶ And when it rested, he would say, "Reside tranquilly, O, HASHEM, among the myriad thousands of Israel."

¹ The people took to seeking complaints; it was evil in the ears of HASHEM, and HASHEM heard

3

Dimensions in Chumash - R' Bernstein

INTRODUCTION

Our parsha contains a most unusual phenomenon; unique, in fact, in the entire Torah. The final two verses of Chapter 10 are "Vayehi bings'fa ha'Aron" and "U'venucho yomar," well known to us as the verses we recite when removing and returning the Sefer Torah on days when the Torah is read. In the Sefer Torah, these two verses are preceded and followed by the letter nun, which in both cases is written backward! Rashi, citing Chazal, comments on this situation. In order to appreciate the background to his comment, let us first survey events as they unfold in the subsequent chapter.

5

Fests of Faith - R' Wolfson (31)

We refer to the Torah as Chumash (literally five) because it has five sefarim in it. However, Chazal⁶ point out that there are really seven sefarim of Torah because the two pesukim of וַיְהִי בְנִסְעֵי form a complete sefer Torah of their own, breaking Bamidbar into three sefarim. Up until וַיְהִי בְנִסְעֵי is sefer number four, וַיְהִי בְנִסְעֵי is the fifth, and the rest of Bamidbar is the sixth — making Devarim the seventh sefer in the Torah.

2

Artscull.

35-36. The new "book" of the Torah. Verses 35 and 36 are separated from the rest of the Torah by means of inverted letter nuns before and after them, to separate them from the rest of the narrative. This is because these verses would more logically seem to belong in the narrative of the tribal formations of chapter 2 (Shabbos 116a). The passage was placed here so that the Torah would not record three Jewish sins in succession (Rashi). The first sin was the manner in which

they left Sinai (see notes to vs. 33-34). The others are given below.

Since these two verses are set off from the rest of the Torah, the Talmud (Shabbos 115b-116a) speaks of them as a separate "book," indicating that it has a message of its own.

דרש מרדכי 4
5 זיין (PS)

מעם לאמירת ויהי בנסוע בעת פתיחת הארון

וברש"י ויהי בנסוע הארון - עשה לו סמנויות מלפניו ומלאחריו, לומר שאין ה' מקומו. ולמה נכתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות וכו' כדאיתא בכל כתבי הקודש (שבת קטז ע"א), פרשה זו יש בה כח לכלות את כח המזיקים המקטרגים על ישראל, בכך ביאר הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל את טעם למנהגינו שבהוצאת ספר התורה אנו אומרים פרשה זו, מפני ואמרו בזהר הקדוש (זהר ח"ב דף ר"ו ע"א) אמר רבי שמעון, כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרא ביה, מתפתחו תרעי שמיא דרחמינ, ומעוררין את אהבה לעילא, ואיבעי ליה לבר נש למימר הכי, בריך שמה דמארי עלמא,

ברוך כבודך ואתך, יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם וכו', אם כן אותה שעה שהיא שעת הרחמים באים המקטרגים לקטרג שלא יושפעו אותם רחמים רצון על עם ישראל, לכן אנו אומרים פסוקים אלו שבכוחם לבטל את כל זכות הרע, ויגונו אויבך ויפוצו משנאיך היינו המקטרגים שמסתלקים על ידי פסוקים אלו.

שלום

בהעלותך

6 נתיבות

ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפנו אויבך ויגונו משנאיך מפניך. ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. איתא בגמ' (שבת קטז). דפרשה זו ספר חשוב הוא בפני עצמו, שהתורה מתחלקת לשבעה ספרים וב' פסוקים אלו הם ספר בפני עצמו. וצ"ב מה משמעות הספר הזה ומה לימוד והוראה למדים הימנו, שהרי התורה ניתנה להורות לנו מצוות ה' ובכל חומש בתורה נאמרו מצוות שונות, ובפסוקים אלו לכאורה לא נאמרה אף מצוה.

עליון

לתתך

קסו

7

דברי הגמרא מופלאים מהבנתנו לגמרי - תמה הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל משיגה ישיבת קול תורה - מהי החשיבות הגדולה שיש בשני פסוקים אלו, עד כדי כך שיש להחשיבים כ"ספר חשוב בפני עצמו" כמו חומש שלם?

התמיהה כה גדולה - הוא מוסיף - שכל שנדבר לא יספיק לתרץ שאלה חמורה זו. בכל אופן, הוא ניגש לנסות להרים את המשא הכבד של ביאור דברי חז"ל אלו, על פי דברי המהר"ל שמבאר (נתיבות עולם נתיב אהבת ריע פ"א) שכל תכלית התורה היא להוציא לפועל בעולם הזה את הצלם האלקי שבאדם. כי מצד עצמה, הנפש האלקית שבאדם כולה שלמות, ורק המחוסם החומרי הוא הפוגם. זו היא כל תכלית התורה - להסיר את מחוסם החומר.

בפסוקים אלו אנו נוכחים בנוראות גדולת נפש האדם בעולמו, ועד היכן יכול האדם להגיע, אם רק יוציא לפועל את נפשו האלקית, כמו שכתב רש"י

לעיל ט"ח) "כיון שהיו ישראל נוסעים היה עמוד הענן מתקפל ונמשך על גבי בני יהודה כמין קורה וכו' ולא היה מהלך עד שהיה משה אומר קומה ד' ונסע דגל מחנה יהודה, הוי אומר על פי ד' וביד משה" יש כאן ביטוי נורא לגדלות נפש האדם שזוכה להוציא לפועל את הצלם אלקים שבו ומביא אותו אל פסגתו! עד כדי כך שהוא יכול לומר כביכול לעמוד הענן ללכת, א"כ מובן היטב שכיון שכל מטרת התורה ללמדנו ענין נשגב זה - כמבואר במהר"ל - לכן נחשבים פסוקים אלו כספר שלם בפני עצמו, ספר המלמדנו את גדולתה הנוראה של נפש האדם, ולאלו פסגות הוא יכול להגיע בחייו.

גידולי מוסר - אלול עמ' ק"א

קמה 5 ט"ז - (פ"ג) רוח אליהו

מבאר הכלי יקר כי לדעתו כתובה מצוה אחת בספר זה - מצות פריה ורביה, כך נראה לו מדברי חז"ל שאמרו (יבמות סג, ב) כל מי שאין עוסק בפריה ורביה גורם לשכינה שתסתלק מישראל, שנאמר ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, מלמד שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל, הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד, וזה לא עסק בפריה ורביה, נמצא גורם לשכינה שתסתלק מישראל.

נראה איפוא כי בשביל מצוה זו עשתה התורה ספר מיוחד, ללמד שהשראת השכינה בישראל צריכה כ"ב אלף איש, כדי שמתוך כך ידע כל אדם להיזהר בפריה ורביה, למלאות המספר שנדרש להשראת השכינה.

נפש אחת מישראל

סבורני, על דרך זה, שגם בלי הענין של המצוה, קבעה התורה ספר מיוחד זה ללמד אותנו את גודל החשיבות של כל אחד ויחיד מישראל, [והוי חשוב אין איינציגער איד איד"ן].

התורה מלמדת שאין השכינה שורה אלא על רבבות אלפי ישראל - שני אלפים ושני רבבות. מה שאין כן אם חסר 'אחד' למספר זה, השראת השכינה כבר אינה באותה מדריגה.

התוס' במסכת בבא קמא (פג, א ד"ה שני אלפים) מסבירים כי בעצם מבואר במקומות אחרים בש"ס שיש השראת השכינה גם בפחות מכך, כמו שאמרו (סנהדרין לט, א) כל בי עשרה שכינתא שריא, וכדומה, רק הכוונה למדריגה מסוימת של השראת השכינה הנדרשת לנבואה ולהשראת השכינה במשכן, זה לא קיים רק בשני אלפים ושני רבבות מישראל.

אם יש עשרים ושתיים אלף איש חסר אחד, השראת השכינה כבר אינה באותה מדריגה.

ניתן איפוא להבין מכך את גודל הערך והחשיבות שיש לכל נפש אחת מישראל. כמה כל אדם יחיד חשוב.

לפעמים אדם חושב לעצמו, אמת שלכלל כולו יש תפקיד מסויים, שליחות מסוימת, שהם צריכים לבצע בעולם הזה, אך איזה תפקיד כבר יכול להיות לאדם יחיד. מה ערך יש לפעילות של אדם אחד כשלעצמו.

לשם כך העמידה התורה ספר שלם, ללמד את חשיבותו של כל יהודי יחיד.

כל אחד תורם להשראת השכינה, ומשלים את כלל ישראל. כך מתבצעת על ידם משימה והשליחות שעבורם נוצרו.

שווי לפי ההערכה

בהקדמה לספר הפלאה (פתחא זעירא אות יג) מבואר ששכר המצוות אינו ניתן לכל אחד שוה, אלא כל אחד מקבל שכר למצוותיו לפי איך שהוא בעצמו מעריך את חשיבותם.

הרי בעצם המצוה היא דבר רוחני, ואי אפשר להעריך את שוויה, לתת עבורה שכר סוויים, אלא שהאדם עצמו הוא זה שקובע כמה המצוה שלו שוה.

אם הוא מוכן לוותר על הכל בשביל לקיים את המצוה, זה אומר שהמצוה חשובה צלו יותר מכל, והשכר שנותנים לו עליה היא בהתאם, לעומת זאת אם בשביל מקויר סוויים הינו מוכן לוותר על המצוה, הוא קובע בכך שזה ערך המצוה, לא יותר, ובהתאם כך מקבל את שכרה.

כמדומני, שכך זה גם בנוגע לערך שיש לכל נפש אחת מישראל.

הרי מי אנתנו? אנו כולנו בסך הכל רק נפש אחת מישראל! אך החשיבות שלנו תלויה בכפי איך שאנחנו מעריכים זאת.

אם אנו יודעים להעריך נכונה מה זה נפש אחת מישראל, אם אנו מכירים בגדלות האדם, אז יש לנפש שלנו ערך רב.

על כך יש ספר שלם בתורה, להודיע את חשיבותו של כל אחד מישראל, כמה הוא דרוש בשביל שלימות הכלל, בשביל שיוכלו לזכות להשראת השכינה.

משרכת העבודה המוסרית 8 ט"ז - 5 ט"ז (פ"ג) רכו

ועד שני

הספר "שערי העבודה" המיוחס לרבינו יונה מתחיל: "הפתח הראשון הוא שידע האיש העובד ערך עצמו וכיר מעלתו ומעלת אבותיו וגדולתם חשיבותם וחסבתם אצל הבורא ית'. וישתדל ויתחזק תמיד להעמיד עצמו במעלה ההיא ולהתנהג בה תמיד כר'. ואם חלילה וחס לא יכיר מעלתו ומעלת אבותיו, בקל יהיה בעיניו ללכת בדרכיו הפרוצים, להגלות נגלות כאחד הנבלים למלאות תאוותו בחיקו כאשר אמר המשל: כל מי שאינו מתבייש מנפשו אין לנפשו ערך בעיניו".

הרי המפתח הראשון לעבודת השם הוא שהאדם יכיר מעלתו חשיבותו, כבר קבענו מקום לענין זה במערכת לימוד מוסר פ"ד: שם נתבאר, כי תחילת דרכו של לומד מוסר היא "המוסר החיובי", ללמוד דווקא מעלות עצמו. אך לרגלי עבודתו בסוגית הכבוד אנו שוב חוזרים על עיקר גדול זה, והפעם ביתר עוז בעקבות הפתיחה הנ"ל לשערי העבודה ששם נתבאר במפורש כי הכרת החשיבות היא המפתח הראשון לעבודה.

גטי' נבטא האלמ-5 גו"א

יצרא דע"ז של דורינו הוא מניעת האמונה בכוחות האני

כתב צדקת הצדיק (אות קנד) כשם שצריך אדם להאמין בהש"י כך צריך אה"כ להאמין בעצמו. ורצה לומר שיש להש"י עסק עמו ושאיננו פועל בטל שבוין לילה היה ובין לילה אבד. רק צריך להאמין כי נפשו ממקור החיים יתברך שמו והש"י מתענג ומשתעשע בה כשעושה רצונו ע"כ. ובספר תולדות יעקב יוסף (עקב ד"ה ואחר) כתב ששמעתי ממורי שרוב ענותנותו של האדם גורם שנתרחק מעבודת הש"י. שמצד שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם על ידי תפלתו ותורתו שפע אל כל העולמות וגם המלאכים ניזונים ע"י תורתו ותפלתו. שאלו היה מאמין זה, כמה היה עובד ה' בשמחה וביראה מרוב כל, והיה נזהר בכל אות ותנועה ומילה לאומרה כדקא יאות ע"כ.

ובספר בית אהרן (בסדר היום) כתב ובר ישראל צריך להיות יקר מאוד בעיני עצמו וצריך להאמין בעצמו שכל מה שהוא עושה מתקן מאוד בזה. לא תעשה לך פסל (שמות כד) שלא תעשה עצמך פסול ואל תהי בז לכל אדם שלא תבזה את עצמך.

נסתא ישרים

We may thus conclude that the essence of a man's existence in this world is only to fulfill the mitzvos, to serve G-d, and to withstand trials. Partaking of the pleasures of the world is

וי"ל דהנה בתורה יש עניני מצוות בפועל ויש מה שהתורה מורה עניני מוסר ודרך ה' איך לקיים כראוי את כל תרי"ג מצוות ולבוא אל תכלית התורה והמצוות, וזה ענין פרשה זו שהיא ספר בפנ"ע. וענינו ע"פ מש"כ הרה"ק המגיד מקו"ניץ זי"ע בעבודת ישראל בפי' הפסוק ויהי בנוסע הארון וגו'. ארון רומז לתלמיד חכם שהתורה בקרבו, שהוא כמון הארון שבו היו הלוחות ועשרת הדברות והתורה ותרי"ג מצוות. והנה מי שרוצה להתקרב אל השי"ת

19 ואח"כ נאמר ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. וי"ל בזה, דאחר שיהודי כבר מתגבר על הנסיונות וכבש את היצה"ר עדיין לא סיים שליחותו, שמעתה מוטלת עליו השליחות בעשה טוב. שתכלית התורה ועבודת ה' היא דחילו ורחימו, אהבה ויראה, וכן השליחות של איש יהודי בעולם ישנה בסור מרע וישנה בעשה טוב. ואחר שמלא שליחותו בסור מרע והתגבר על הנסיון עליו למלא השליחות בעשה טוב באהבת ה' ודביקות בה'. זו היא בקשת משה ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, ובנוחה מל' מנוחה ונחת, שובה ה' רבבות אלפי ישראל, שהקב"ה ישכון עם ישראל וישרה שכינתו עליהם ויהיו ישראל דבוקים בהש"ת, שזה תכלית הכל כדאיתא בספ"ק שתכלית כל התורה ותר"ג מצוות היא ובו תדבק, שיהודי יהיה דבוק בהש"ת.

* ראשית דרכו של יהודי היא בבחי' בנסוע הארון, שדרכו רצופה מכשולים ונסיונות בסור מרע, ואח"כ ובנוחה יאמר, אחרי שמתגבר על הנסיון ומגיע אל המנוחה אז יש לו את השליחות בעשה טוב להשיג אהבת ה' ודביקות בה', שכל ימי חייו הוא צריך להתקרב לדביקות בה' שבוה הוא ממלא את תכלית שליחות חייו, וכמ"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, אחרי שמקיים ועשו לי מקדש בסור מרע, זוכה לושכנתי בתוכם לתכלית הדביקות בה'.

זהו ענין פרשה זו שבה התפלל משה רבינו ע"ה וביקש על כל המצבים של יהודי, הן בסור מרע, שיוכל להתגבר על כל המכשולים, והן בעשה טוב שיוכל למלא תכלית שליחותו להיות דבוק בהש"ת בבחי' ושכנתי בתוכם. וע"כ פסוקים אלו הם ספר חשוב בפני עצמו בתורה, אף שלא נאמרו בהם מצוות שבפועל, אבל הם מלמדים את תכלית כל התורה והמצוות, שהיא תורה בפנ"ע כמו קיום המצוות, שאין לך תורה גדולה מזו המלמדת את תכלית התורה והמצוות.

17 צריך לעבור מקודם נסיונות, כי כן יסד הש"ת שאין אדם מתעלה למדרגה יותר גבוהה כי אם ע"י נסיונות, ובמיוחד תלמידי חכמים מתנסים בנסיונות קשים ביותר. ואחרי שמתגבר על הנסיון הריהו עולה מדרגה לדרגה, שמכל נסיון שאדם עובר הוא גדול ומתעלה. וכדאי' במדרש (ב"ר נה, א) שהנסיון הוא בבחי' נתת ליראיך נס להתנוסס, כנס של ספינה, נס להתנוסס גדולין אחר גדולין, שמתוך הנסיון הולך יהודי וגדל ומתעלה. אכן בשעת נסיון יש הסתלקות המוחין, שנוטלין מן האדם את כל המוחין שלו והוא בסכנה גדולה שלא יכשל ויפול ח"ו וצריך שמירה גדולה וחיוק. וזהו שאמר הכתוב ויהי בנסוע הארון, ר"ל כאשר יהודי עומד בנסיון כדי לנסוע ולעלות ממדרגה למדרגה, ויאמר משה, שמשה התפלל עליהם וביקש קומה ה' והיה בעזרתם שלא יפלו ח"ו ואדרבה יתחזקו ויעלו יותר ויותר, ויפוצו אויבך וינסו משנאיך מפניך, היינו שלכוחות הרע לא תהיה אחיזה ביהודי ויכול להתגבר עליהם ולעמוד בנסיון.

18 וענין הנסיונות הוא משום שכל יהודי ירד לעולם עם שליחות עליונה, שלכל אחד יש שליחות מיוחדת בעולם, שע"י אחו"ל (במ"ד טו, א) אין לך חביב לפני הקב"ה כשליח שנותן נפשו למלא שליחותו. ולכל אחד במילוי שליחותו יש עתים של נסיונות שהוא בסכנה ועלול ליפול, וע"ז ביקש משה ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וינסו משנאיך מפניך, שיוכל לעמוד בנסיון. וע"ז נאמר בפיוט אקדמות, ערב יקר אחסנתיה חביבין דבקבעתא עבידין ליה חטיבא בדנח ושקעתא, דקאי על השליחות של יהודי, שיש השליחות בדנח בעת אור לו, ויש השליחות והנסיונות בשקעתא, המה נסיונות החיים בעת שהחושך אופף אותו מכל עבר. וכמש"כ המאור עינים שכל יהודי צריך לעבור בחי' עשרה נסיונות, ובכלל זה כל נסיונות החיים של יהודי, שע"י שעובר את הנסיונות ועומד בהם הוא ממלא את השליחות העליונה שבעבורה ירד לעולם, וע"ז מתקדש שמו ית'.

22 לנסוע מ"ב מסעות, ללכת ולהתקדם הלאה לעילא ולעילא, ממדרגה למדרגה וממסע למסע... זה היעוד והתפקיד של יהודי ללכת תמיד הלאה, להיות מוסיף והולך ואור. והגרוע ביותר כאשר מסתפק ומשלים עם מעמדו הנוכחי.

17 במצוה זו ירד יהודי לעולם, אלה מסעי בני ישראל, שתמיד ילך ואף פעם לא יעמוד על מקום אחד. שבכל הזדמנות ובכל התחדשות יתחיל מסע חדש, להגיע ליעוד שלמענו ירד לעולם" (שם).

לכבוש ולהתבסס אחר שזכה ונתעלה להשיג איזו מדרגה צריך לקבוע לעצמו גדרים וסייגים כדי שלא יפול אחור, ולא יאבד מה שהשיג ברוב עמל ויגיעה.

17 ב' בחינות במסעי האדם, ויסעו - ויחננו, ויסעו ענינו לכבוש מקום חדש, ואילו ויחננו היינו להשתלט על המקום החדש שכבשו ולהתבסס בו. כל מסע הוא כיבוש הסט"א, על דרך דברי זוהר הקדוש (ח"ב קפד א) שהמסעות

R' Eisenberger מסילות בלבנם

21 הבריאה מעת לעת ומפרק לפרק, שכל התחדשות היא זמן התקדמות ונסיעה. בכל יום יש התחדשות הבריאה, כמ"ד (ברכת יוצא): 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית', הקב"ה מחדש בכל יום את כל הבריאה בכדי שיהודי יוכל להתחדש" (נתיבות שלום).

כ"ט של דבר: האדם בעולמו הוא הולך * ונוסע; אסור לו לקנות שבייתה במקומו ולומר פה אשב כי איתיה, אלא חייב תמיד לזוז ממקומו, ולנסוע הלאה, עד ימצא מקום לה' ויחנה במדרגה עליונה מזו. ההסתפקות במועט, "השמח בחלקו", היא מדה טובה בעניני גשמיות בלבד, ואילו בתורה ועבודה אסור לו למצוא סיפוק בהישגו אלא חייב תמיד לשאוף להתעלות יתרה.

וב' שונן של הנתיבות שלום: 'ובכלל אלה מסעי בני ישראל, כמאמר מרן הקדוש מקוברין זי"ע: שהגרוע ביותר הוא כאשר נהיה אצל יהודי רעכט ווי עס איז, שמשלים עם מצבו. מלבד כל הענינים המוטלים על יהודי, הרי תפקידו תמיד

20 התחדשות תמידית בהיות וכאמור כל דברי תורת הנצח נאמרו מיד ולדורות, הרי גם דבר זה נוגע בתמידיות לכל אדם מישראל, למען דעת שכל מקומות מסעיו ומאורעותיו בחיים אמורות לשמש לו כקשר קפיצה להתנשא ולהתעלות במדרגתו. "כל יהודי יש לו תכלית ושליחות מיוחדת שעבורה ירד לעולם, ומ"ב המסעות של כל אחד הם על פי התנאים והמצבים שלו, הניתנים לו לאור שליחותו ויעודו בעולם. ובכל המסעות הללו יש את הדרך של 'מוצאהם למסעיהם'" (נתיבות שלום).

17 רק המקומות, אלא גם הימים השבועות החדשים והשנים של ימי חייו. כידוע שגם הזמן הוא נברא, וכל יום הוא מציאות חדשה בבריאה, אם כן בהתחלפות הימים, יום ליום ולילה ללילה, הוא כעובר ממקום למקום. ממילא גם נקודות הזמן אמורות להיות מסעות וחניות, להתקדם ממדרגה למדרגה דבר יום ביומו. "ומשום כך טבע הקב"ה בבריאה סדר תמידי של זמני התחדשות

ובדברי הנתיבות שלום: "והנה הקב"ה הוא טוב ומטיב וברא את העולם כדי להעניק מטובו לברואים, ומזמין לו לאדם את התנאים המביאים אותו למלא שליחותו בעולם. ועל זה אמר: 'ראה אנכי נתן לפניכם היום וגו' את הברכה אשר תשמעו, פירוש כל מה שאני נתן לפניכם, כל ההנהגה שהקב"ה מנהיג את האדם, וכל תנאי החיים שהאדם נתון בהם, הכל עשוי כדי שיהודי יוכל למלא את השליחות שבעבורה יד לעולם שאין אדם יודע מה היא שליחותו המיוחדת, אלא כמאמר הכתוב: 'ראה אנכי נתן לפניכם היום', שיראה ויתבונן בכל התנאים הסובבים אותו, שאת הכל נתן לו הקב"ה במטרה אשר תשמעו, כי הקב"ה הטוב והמטיב נתן לו את כל תנאי החיים הללו, שדוקא על ידם יוכל למלא את שליחותו בעולם".

ונחמד להשכיל בסדר חברי הכתוב שפתח לן פיתחא להאי פרשתא: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", ולפום ריהטא יש כאן אריכות דברים למכביר, דהיה לו לפתוח מיד ולומר: 'ראה אנכי נתן לפניכם היום את הברכה אשר תשמעו וגו'? אלא שבא בדברים הללו להניח היסוד והגישה למה שבא לומר אחר כך: "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות" וגו', שכאמור הזהיר בזה על חובת מילוי התפקיד הנועד לו ביום הזה בפרטיות, ושלא יאמר אדם איכח ידע את הדבר אשר לו דברו ה', על כך מקדים ואמר שזה דבר הנראה לכל: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", ובכך, בראשית דרכך עליך לראות ולהתבונן במצב היום שאנכי נתן לפניך, כל הברכות והקללות ח"ו שבאו עליך בפרטיות מאת המסבב כל הסיבות, וזוהי תלמוד לדעת מה העבודה הזאת הנדרשת ממך ביום הזה, ותוכל לקיים מה שנאמר בהמשך: "את

הברכה אשר תשמעו... אשר אנכי מצוה אתכם היום".

24 כל יום והנמיון שלו וממשיך הנתיבות שלום בדבריו: "וכן שייך ענין זה גם בסוד מרע, שצריך לתקן בכל יום כפי התגברות היצר הרע והתאוות ביום הזה". ולפיכך יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום" (קידושין ל ב), מכיון שאין לך יום שדומה לחבירו, ובכל יום נדרש תיקון אחר המיועד לאותו יום, ובהתאם לכך מזמנים לפניו הנסיונות שעליו לעמוד בהם ולהשלים את נפשו.

קורה לפעמים נסיון אצל אדם, יצר של מדה או תאוה מסוימת מתגבר עליו, והוא נכשל במשימתו ולא עמד בנסיון. עובר עליו יום או יומיים, והיצר

כבר הרפה ממנו, והוא מרגיש עצמו בנוח ובטוב כגבור שכבש את יצרו. אך האמת הוא שאין היום הזה דומה ליום אתמול. אתמול נמסר לו התפקיד להלחם ביצר מסויים זה והיום מצייבים לפניו משימות חדשות, כי אותו מלחמת היצר נועדה דוקא לאותו יום ולאותה שעה, ומשעבר זמנו בטל יצרו, וכבר החמיץ את ההזדמנות הזאת של כבישת היצר.

יש ומזדמן לפני האדם ביטולים שונים, והוא חושב בדעתו: 'היום אין לי זמן לישב וללמוד, אי"ה מחר אוסיף שעה אחת להשלים גם את הדף של היום' - טעות גדולה הוא בידו, כי מחר יבא יום אחר עם תפקיד שונה, ואז כבר לא יוכל להשלים ולמלא את התפקיד שנמסר לו היום. היום

הזה ה' דורש ממך. להתגבר על הטידנות והמניעות, ולהתאמץ וללמוד עד מקום שידך מגעת.

והברכה אחת היא: "אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום", היום לעשותם! התפקיד שנועד ליום הזה לא תוכל להשלים ביום אחר כיון שאין יום דומה לחברו. וכאמור שאין כאן רק משימה כללית לאורך החיים, אלא משימה פרטית ומיוחדת לכל יום ושעה.

יום ליום יביע אומר לבן עיקר עבודת האדם צריך להיות מתוך הכרה והבחנה מהו הדבר החשוב ביותר שצריך לעשות בעת הזאת, הן בעשה טוב, והן בסוד מרע, לפי התארה והסביבה שנודמנה לו עכשיו, ובכך לעבוד את עבודתו להיות "גבור הכובש את יצרו" המיוחד לו (אבות ד א, ובעבודת ישראל שם) וליומו.

הוא שאמר הכתוב: ראה והתבונן ששום ברכה וקללה אינה מזדמנת במקרה, אלא אנכי נתן לפניכם ברכה וקללה, ומתוך ראייה שכלית. הלוואת תבחין ותכיר מה שאנכי נתן לפניכם היום, ומה היום הזה טומן בחובו עבורכם, לצורך מילוי התפקיד שלכם 'הברכה אשר תשמעו'. דכל יום ויום הוא מתנה לכשעצמו לצורך השגת שלימות, "אשר אנכי נתן לפניכם היום".

אנכי מצוה אתכם

זה עומק המכוון בלשון הכתוב, מקרא שנאמר מיד ולדורות: "תשמעו אל מצוות... אשר אנכי מצוה אתכם היום". לפי פשוטו אין הדברים מכוונים אלא לדור מקבלי התורה שזכו לשמוע את הדברים מפורש יוצא ממש מפי הגבורה. ברם לפי האמור דבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים, על אבותינו ועלינו על בנינו ועל כל דורות ודור ישראל, כי בכל יום ויום מצוה ה' אותנו כדת מה לעשות.

ואם "השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע" מלראות ולשמוע את

המאורעות, כשתכלית הנרצה מאתו להפיק מכל המצבים נקודת הכבוד שמים, שיהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו, ואל ישטה בעצמו להיות כאותו פועל, לברוח מן עבודות הקשות והמסוככות, ולבקש לעצמו רק עבודה קלה ומסודרת.

אנכי נתן לפניכם

והשורש לכל זה הוא אמונה פשוטה, לקבוע ברורות בידיעתו שאין מקרה בעולם והכל בהשגחה פרטית, כל המאורעות והרפתקאות שעוברים עליו מותאמים אישית בשבילו מהבורא ומנהיג לכל הברואים, המסבב כל הסיבות.

26 For example, the Baal Shem Tov taught that when the trillions and trillions of leaves drop from the trees in autumn, there is a precise hashgachah regarding each individual leaf — where it should land, and even in which direction it should point, to the north or south. Every point of our lives is precisely choreographed, which spot on the pavement our shoe should pound as we make our way, which apple we should choose, etc. etc. Thus, we go about our business, our vision limited so that we have no clue how much we are accomplishing.

Festivals of Faith R' Wolfson (P)

27 Based on this teaching, the Baal Shem Tov interpreted the pasuk: מה' מצעדו גבר כוננו ודרכו יחפץ — "From Hashem are set the footsteps of a man, and he wants his way."⁹

A business man goes to Chicago because he wants to make money; a bachur sets off to the Catskills for a rejuvenating summer; a family to Switzerland on vacation. They want to go on their path; they are each attracted to their journey for their own purposes — ודרכו יחפץ.

Little do they know that way before they even began planning, Hashem had already determined where they must go — מצעדו גבר כוננו — The business trip, sleepaway camp, vacation resort — that is the bait.

The businessman must travel to Chicago because there's a soul waiting for hundreds or thousands of years in a certain well from which the hotel he will stay in draws water. The businessman thinks he's going to make money, but he's really going because Hashem wants him to make a brachah of Shehakol on that cup of water. Similarly, there are many reasons for the vacationers to make their trip.¹⁰

Every Individual Has His Own Point of Challenge

OVER THE COURSE of our lives, we constantly encounter spiritual tests. Over and over again, we face situations in which our personal desires clash with Hashem's will, and we are obligated to overcome our inclination and do the will of our Creator. Here, too, every individual has his own point of challenge. One person may have difficulty in an area that poses no challenge at all to the next person. The problem is that we tend to measure ourselves in comparison to others. A person may become dispirited when he sees how much he struggles in a particular area, while everyone else seems to be doing what is required of him with great ease. He feels inferior when compared to others. But the truth is that Hashem has special *nachas* from us precisely in the area where we struggle. This is the place that Hashem chose and designated especially for us in which to reveal His glory in the world.

29

The same is true of *shemiras halashon*, guarding our speech. For some people, this matter presents almost no challenge. They simply don't feel the need to talk about others, and they cannot always understand those who find it so hard to rein in their tongues and refrain from speaking *lashon hara*. But there are a pronounced number of good, upstanding Jews who do have trouble in this area. Some people simply cannot tolerate

injustice, or behavior that runs counter to halachah, and they feel compelled to censure wrongdoers and vehemently denounce their unacceptable behavior. The underlying root of their tirades is a genuine concern for the spiritual state of Am Yisrael. Nevertheless, these passionate feelings do not give anyone license to blacken the name of another Jew, a beloved son of Hakadosh Baruch Hu. Speaking derogatorily about others is a serious transgression that causes more damage than anything else (with the exception of certain cases in which derogatory speech has a clearly constructive benefit, in accordance to the conditions stipulated in *sefer Chafetz Chaim*).

A Jew with this type of personality will find it very hard to refrain from speaking *lashon hara*. He feels a burning need to speak up, to protest wrongdoing, to condemn injustice and those who perpetrate it. He must wage a constant battle. Sometimes, he loses the battle and violates the prohibition of *lashon hara*; the next time, he prevails. The third time, he again lets a forbidden word escape his lips; and the fourth and fifth time, he manages to restrain himself...

With every such victory, he should give himself a pat on the back and say to Hakadosh Baruch Hu with genuine gratification: "Look, Ribbono shel Olam, I did it! I kept myself from speaking *lashon hara*! Thank You, Hashem!" But he is almost incapable of saying this. He feels so distant, so lowly. He is acquainted with many people who see only the good in their fellow Jews and think only positive thoughts about others. They would never utter a bad word, and some of them are even active in reinforcing the mitzvah of *shemiras halashon* among others. He feels so far from that ideal, so inferior in comparison.

Which *parashah* was designated as the break between the troubles of Klal Yisrael? The *parashah* of the Aron. The Aron, which represents *koach haTorah*, is what gave and continues to give *chizuk* in every difficult situation we face. The *pasuk* (above) speaks of war and also of peace: *וַיָּבֹחַז יְאִמֵר שׁוֹבָה ה'*, and when it rested he would say, "Reside tranquilly, Hashem." In good times and bad we look to the Torah for guidance, for protection, and for support.

The Gemara (*Berachos 4b*) says that *nun* stands for *nefilah* — downfall; a *nun* signifies falling from one's spiritual level, and the flipped-over *nun* signifies overturning and correcting the *nefilah*. How does one reverse a downfall he may experience? Only with *koach haTorah*.

Rabbi Nosson Muller, a close talmid of the Rebbe recalls: I was once walking with the Rebbe when he began recalling one of the most difficult days of his life. Years earlier the Rebbe had a baby son, Yitzchak Zelig, who was not developing properly. One afternoon, returning from *yeshivah*, the Rebbe got a call from the doctor, who told the shocked parents that their son would never be a functioning member of society — he was severely mentally handicapped.

"I couldn't go to night seder," the Rebbe told me. "My mind wasn't there; I was emotionally and physically worn out.

"But I decided I had to go — I couldn't not go! I wasn't sure how I would do it, but I went anyway. When I finished learning with my *chavrusa* I knew I had done the right thing. ... לולי תורתך שֶׁעָשִׂיתִי (Tehillim 119:92), 'Had Your Torah not been my preoccupation, I would have perished in my affliction.' The only way to overcome hardships is with the Torah."

קסה עליון פרשת בהעלותך •• לתתך 31

נקודה מופלאה הראה הסבא מסלבודקה זצ"ל, שכאשר עוסקים בתביעה על בני ישראל, לא רצה הקב"ה שבתורה ייכתבו יחד שני חטאים זה אחר זה, לכן שינה הקב"ה בסדר כתיבת התורה, עקר פרשה ממקומה והעבירה לכאן, ועל ידי זה נגרם בלבול בפרשיות התורה. ומה המטרה - להפסיק בין פורענות לפורענות, לשמור על כבודן של ישראל.

ולא עוד, היה הסבא ממשיך, הקב"ה לא הסתפק בזה שהוא מבדיל בין פורענות לפורענות, אלא בחר דוקא בפרשת "ויהי בנסוע" כדי להראות חיבתן לישראל, כמבואר בחז"ל (ילקוט במדבר י) שהקב"ה בחר "פרשה של כבוד", היינו פרשה שמלמדת שהקב"ה דואג לכבודן של ישראל שהשכינה שרויה בתוכם "שבשעה שהיה הקב"ה מבקש שיסעו היה הארון מזעזע עצמו..." ועוד, "לפי שהיה מקדים לפניהם, היה משה אומר עמוד והמתן לנו ואל תתרחק יותר" (רש"י). הקב"ה מגלה בזה שלמרות החטא ולמרות הפורענות המגיעה להם, הקב"ה אוהב אותם ומכבדם, השכינה לא מסתלקת מהם והיא מלנה אותם בצאתם ובבואם.

מה מטרת הכבוד? באהבת עולם שאוהב הקב"ה את בניו, מעוניין הוא שגם אם חלילה נפלו שיוכלו להזדרז ולקום. לכן למרות שמחוייבים להוכיח כדת וכדין, יש להזהר מלצערם ולהשפילו. אדרבה יטכס עצות להעלות את כבודו במה שניתן וכך יוכל להצילו.

תלמיד הסבא ומפיץ תורתו בעולם הרה"ג רבי דב כץ זצ"ל הסמיך לדברים את דברי המהרש"א (שבת קט"ו) שביאר ענין הנונין ההפוכים בפרשה זו, והסביר שנון משמעותה נפילה, לכן נשמט אות נון מזמור "אשרי", לכן באו כן הנונין הפוכים כדי שתתהפך הנפילה לטובה. הרי זה מתאים עם ביאורו של הסבא זצ"ל שהקב"ה הכניס פרשה זו של כבוד לרוממם בזה מנפילתם.

מכך עלינו ללמוד כלפי זולתנו, שגם אם רואים אדם שעושה מעשים שלא יעשו, ואף כמה וכמה מעשים, יראה להפריד בין הדברים, ואחר שקיים מצוות תוכחה כפי גדרי ההלכה ימנע מלהשפילו, ואדרבה, יחפש עצה איך להעלות את כבודו ובזה להצילו.

The Gemara (*Kesubos* 111b) records R' Yochanan's statement that "A person who displays the whiteness of his teeth to his friend is better than one who gives him milk to drink, as it says: ולבן שנים מהלב, and *white-toothed from milk* (*Bereishis* 49:12). Do not pronounce it *leven shinayim* (white-toothed) but rather *libun shinayim* (a whitening of the teeth)." In a similar vein, the *Maharal* writes (*Yevamos* 62b) that when a person treats his friend with respect, he is infusing him with life itself. Accordingly, he explains, we can understand why the students of Rabbi Akiva had to die just because they did not accord honor to one another. Since they deprived their friends of life by not according them honor, they were punished, measure for measure, with the loss of their own lives.

*With this idea we can understand the *Vilna Gaon's* remarkable statement (*Berachos* 28b) that honoring others constitutes the primary fulfillment of the obligation of *gemilus chassadim* (performing acts of kindness). This should be a major catalyst for us to work on this area, for it means we have a golden opportunity for *chesed* at all times, in every circumstance, without even any physical exertion or monetary investment.

Honoring Every Individual

We need to accord honor to every person, as our Sages teach (*Avos* 1:15): והוי מקבל את כל האדם בסגור פנים נאות, and receive every person with a pleasant face. The *Rambam* explains that this means we should deal with others calmly, with pleasant words. Just as we instinctively accord great honor to distinguished individuals and are careful to listen attentively to what they say and not to interrupt them, we should accustom ourselves to treating every person that way, regardless of their age or stature.

Another way to accord honor to people is by addressing them, at least sometimes, with an honorable title such as "Reb so-and-so," or to stand up in their honor. But the nature of honor is that it is highly individual, and what constitutes honor for one person might be construed as an insult by another person. Therefore, we must exercise judgment and discretion in deciding what is the best way to honor each person we encounter.

The honor we accord others should not be merely a superficial display; we have to instill in our hearts true respect for every person by contemplating their importance. To this end, we must remember Chazal's words (*Avos* 3:14): "Man is beloved, for he was created

in Hashem's image. Hashem showed man even greater love because He made it known to him that he was created in His image, as it is stated (*Bereishis* 9:6): כי בצלם אלקים עשה את האדם, because He made man in the image of G-d. The Jewish people are beloved for they are called the children of Hashem. Hashem showed them even greater love because He made it known to them that they are called the children of Hashem, as it is stated (*Devarim* 14:1): בנים אתם לה' אלקיכם, you are the children of Hashem, your G-d." Elsewhere in *Pirkei Avos*, Chazal urge us to judge every person favorably (1:6), and not to judge our friend until we reach his place (2:4). This means that we need to recognize the importance of every person and view each individual in a positive light. We dare not dismiss any person as unworthy.

*The *Ramban*, in *Iggeres HaRamban*, offers invaluable advice in this regard when he says that you should consider every person you encounter to be greater than yourself. If the person is wiser or wealthier than you, he explains, you are certainly obligated to honor him, and if he is poorer or less learned than you, you should tell yourself that he is less culpable than you are, for his sins are considered unintentional while yours are considered intentional. This is the way a humble person thinks.

— הלא סוף כל סוף, הכל יודעין שהמאורעות רצופין היו, אף על פי כן בשעת הלימוד, בשעת הקריאה, הלא תתוסף עוד תחושה, אשר תבוא בעקבות הלימוד והקריאה, ואת התוספת הזאת חפצים למנוע.

☆☆☆

— צא ודוק, איזו פרשה העתיקו לכאן. הלא לא הסתפקו בפרשה כל שהיא. בחרו דווקא בפרשת "ויהי בנסוע" ... וכל כך למה?

ללמד, כי כדי למנוע בזיון, ולדאוג לכבודן של ישראל, יש לעשות זאת על ידי הפרשה, שכל כולה שיאים של כבודן של ישראל. שהלא אין לך פרשה שכולה אומרת כבוד, כפרשה זאת של "ויהי בנסוע הארון"...

לא די בהפסקת הרצף, למנוע בזיון יתר. יש לדאוג לכבודן של ישראל, ובמדה הגדושה ביותר. זוהי אמת מדה נוספת, בביאור "אשר משפטו פעלו" (צפניה ב, ג). לאמור, דווקא במקום אשר מתגלה, לכאורה, בזיונם של ישראל, דווקא שם יש לדאוג דאגת יתר, לכבודן של ישראל.

נפלא מאד מאד.

☆☆☆

ונקודה עמוקה נוספת.

לכאורה יפלא. היתכן לתת פרשה שלא במקומה? היתכן, גם אם תהא הסיבה אשר תהא, אבל התורה שכולה שלמות וסדר, איך זה עוקרים פרשה ממקומה, וקובעים אותה שלא במקומה?

*ללמד, שזהו מקומה!

*כי מקומה של הפרשה נקבע, קודם כל ובראש ובראשונה, על פי צרכי כבודן של ישראל. ואם דבר זה מצריך את העתקה ממקומה ה"מקורי", הרי מעתה זהו מקומה, ואסור להעתיקה ממקומה המחודש הזה. כי כל מקום אחר, אף אם יחזירוהו למקומה בפרשת במדבר, אין זה מקומה.

כך היא המדה בקשר לכל "בין אדם לחבירו". אין לך דבר העומד בפני "בין אדם לחבירו", בפני כבודו של חבירו.

דווקא במקום זה, שיש בו ספק פגיעה ב"בין אדם לחבירו", דווקא כאן הוא המקום להבעה של כבוד, ובשיא ורום המעשה.

"אשר משפטו פעלו". "באשר משפטו שם פעלו" (יבמות עז:).

Included in the obligation to honor others is to show affection to our friends, for human nature is such that a person feels that if his friends love him, that means he is a good and important person. I heard from Rav Daniel Kalish that this idea is alluded to in Hillel's statement (*Avos* 1:12): "Be from among the students of Aharon, who was a lover of peace and a pursuer of peace, who loved people and brought them closer to the Torah." He explains that each person who felt Aharon's love reasoned to himself, If Aharon loves me, then I must be a very important person — and he naturally began to behave in accordance with that new view of himself. That was how Aharon managed to bring people closer to the Torah.

*We should make a point of remembering what is going on in the lives of our friends and asking them about it, as this shows that we care about them. Conversely, when we forget what they tell us, especially if it was important to them, we are unintentionally displaying disregard. We should also train ourselves to notice their

nonverbal cues. For instance, if you see that your friend is tired, ask him if everything is okay. But the concern we express cannot be merely superficial; we have to train ourselves to truly love others and become bona fide students of Aharon Hakohen.

396 הזוהר הקדוש פרשת בהעלותך (ח"ג דף קנ"ה ע"א) כתב: "כד נטל משה אמר קומה ה' - לא תשבוק לן אהדר אנפך לגבן...". פירוש, שבספר זה מוזכר תפילתו של משה שעל ידו זכו ישראל להמשיך בדרך המדבר (תוכן הדבר יתבאר, בע"ה, במאמר הבא).

חמש שהם שבע

40

"חצבה עמודיה שבעה" - ז' ספרים שיש בתורה, ויהי בנסוע הארון - ספר לעצמו" (רש"י על משלי ט' א').

משמעות ספר זה אשר נכתב באמצע ספר במדבר, והופך את התורה לשבעה ספרים, תתבאר בהקדם דברי חז"ל - במה שגילו לנו במשמעות האות ה"א, וז"ל (מנחות כ"ט ע"ב):

"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה"א בראם. ומפני מה נברא העולם הזה בה"א? מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא. ומ"ט תליא כרעיה - דאי הדר בתשובה מעיילי ליה".

הרי גילו לנו חז"ל, כי האות ה"א מרמזת על כלל העולם, והמציאות האמיתית. אמנם אות זו פתוחה למטה - כדי לרמוז לנו כי הבחירה ניתנה ביד האדם, וכל הבא לפרוש מהמציאות האמיתית יוכל לפרוש. אך מצד שני הפתח הפתוח בצד שמאל של הה"א רומז כי מי שרוצה לחזור בתשובה ולהצטרף חזרה למציאות האמיתית, הרשות נתונה לו לחזור.

הרי כי הה"א יש לו ג' ענינים: א. האות ה' בעצמה - הה"א המידעת, המגלה ומסיימת את הדבר, על דרך הכתוב (בראשית מ"ז כ"ג) "הא לךם זרע וזרעיתם את האדמה". משמעות זו של האות ה"א מורה כי הקב"ה ברא את המציאות ונתן לנו אותה, באופן מתוקן גלוי ומפורש, בבחינת "הא לךם". ב. הפתח שבתחתית האות ה"א מורה על כוח הבחירה שניתן לאדם - הכוח לפרוש מהמציאות הפתוחה והמתוקנת. ג. והפתח בראש האות ה"א מורה על המשמעות השלישית של אות זו - האפשרות לחזור חזרה לאחר הפרישה.

41

192 THE JUGGLER AND THE KING - R' Feldman

shape. The Sages explain that the wide opening at its bottom teaches a lesson about sin. Although the world was in fact created to be used to worship God, man has the free choice to disregard this purpose and, instead, to use it to worship himself (i.e., to sin) by fulfilling his appetites wantonly and satisfying his lust for glory. However, when man lives so, he fills himself with spiritual impurities which make contact with God impossible for him. If the world of n is a world of contact with the spiritual, then illicit use of the world drives man out of it.

The wide, unobstructed opening of the n is meant to show how easy it is for man to leave his world. The world is like a portico of three walls with the fourth side wide open for all to leave by. Most significantly, in this case the exit is at the bottom; man need only give in to his natural gravity and he will be drawn down and out.

42

If one has left the realm of God's influence, how, when he regrets his evil, can he re-enter the world? He can do so by removing the impurities which caused him to leave the world in the first place: by repentance. But this does not come easily, for he has to struggle against more than mere gravity. The Sages tell us that "one sin brings on another" - that sin itself makes it easier to sin again. One must overcome the qualitative change that the violation of God's will has brought about in his nature. Sin increases the power of lust and material drives, making them dominant in his character. Sin mutes a person's spiritual longings; whereas before his instincts drew him towards God and Torah, now he must struggle against his corrupted nature to reach spirituality.

36

והדבר צריך תלמוד: הרי כידוע ההגדרה של ספר בכל מקום היא: צירוף משפטים המגלים תוכן משותף וענין שלם. ובכן עלינו להתבונן לדעת רבי שספר במדבר נחלק לג' ספרים: מה הוא התוכן המיוחד של ספר הראשון של ספר במדבר - הפסוקים עד לפסוקים של "ויהי בנסוע...". מהו התוכן המיוחד של הספר השני של ספר במדבר - הפסוקים של "ויהי בנסוע", וכן מהו התוכן המיוחד של הספר השלישי של ספר במדבר - הפסוקים אחרי "ויהי בנסוע"...

נתחיל, בע"ה, בביאור שתי הקצוות - הספר הראשון והשלישי של במדבר, ואח"כ נחזור לספר האמצעי - "ויהי בנסוע הארון".

תוכן הספר הראשון

37

כבר התבאר במאמרים הקודמים (ראה מאמרים ב', ג', ד' ועוד), כי ספר במדבר מבאר כיצד תורתו יתברך נתפסה ונקלטה ויצאה אל הפועל על ידי דור המדבר - דור דעה. הליכת בני ישראל במדבר על דגליהם במשאות כראוי - כשהם מונהגים על ידי הרצון האלוקי שהלך לפני בני ישראל באמצעות ענני הכבוד ועמוד אש - הורה על אותו מצב שכלל ישראל היו מכוונים לגמרי לתכלית שאליה הם נבראו. אומנם זה הוא תוכן הספר הראשון - המתאר את המצב השלם והמתוקן של הליכות בני ישראל במדבר.

אילו אותו דור לא היו חוטאים, אזי היה די באותה דרך שלשת ימים שהלכו אחרי ה' - כדי להשלים את בחינת קבלת התורה שלהם, ואז היו נכנסים לארץ מיד ולא היו גולים ממנה לעולם. באותם ג' ימים כלל ישראל התגבר על כלל בחינות הרע, כדברי הפרי צדיק (בהעלותך ז'): "שהמדות הקדושות נקראים ימים... ושכל מספר שלשה הנוכר בתורה הקדושה בא לרמוז על בחינת ג' האבות הקדושות שהמה ביררו הג' מדות

הראשונות מז' המדות שהמה כללות חיי האדם בקדושה, והיינו להתברר משלשה הפגמים - קנאה תאוה וכבוד המוציאים את האדם מן העולם... ושלוש מדות הללו המה האבות ושרש הכל של כלל התורה והעבודה... לאחר מתן תורה נסעו מזה דרך ג' ימים".

אכן עם כל מעלתם וגדולתם של יוצאי מצרים, אירע איזה שמץ פגם, ולא הגיעו לתיקון המיחול והשלם של אותן ג' מדות (פרי צדיק שם), ובכן נפתח פתח לספר השלישי של ספר במדבר.

תוכן הספר השלישי

38

הספר השלישי של ספר במדבר מתאר מצב שונה לגמרי מהמצב שמתואר בספר הראשון. ספר זה מתחיל בפסוק "ויהי העם כמתאוננים", והוא מתאר הליכה במדבר עם כישלונות, מעידות ונפילות. הולכים, נופלים, מקבלים מכות, עומדים בחזרה והולכים הלאה, וכלשון משה רבינו (דברים ט' כ"ד): "ממרים הייתם עם ה' מיום דעתתי אתכם".

בספר זה מתואר טלטול בני ישראל ארבעים שנה במדבר - במ"ב משאות (המכוונות כנגד שם מ"ב) - עד שבסוף אותה דרך נקלטו דברי התורה בלבבות ישראל, כדברי משה רבינו (דברים כ"ט ג'): "ולא נתן ה' לך לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע עד היום הזה, ואולץ אתכם ארבעים שנה במדבר...".

אותו מהלך היה המעשה אבות סימן לבנים - שדור המדבר סלל את הדרך להליכה שלנו היום. "במדבר עמים", כלשון הנביא (יחזקאל כ' ל"ה): "והבאתי אתכם אל מדבר העמים ונשפטי אתכם שם פנים אל פנים. כאשר נשפטי את אבותיכם במדבר ארץ מצרים כן אשפט אתכם ואם א-דני ה'".

תוכן הספר האמצעי

39a

הספר האמצעי של ספר במדבר משמש כמון הבריח התיכון - המבריח ומחבר בין שני הספרים - שני המהלכים המתוארים בספר במדבר. אלמלא ספר זה, לא היתה אפשרות להמשיך בדרך החדשה המתואר בספר השלישי, לכן נצרך ספר שלם שעל ידו נתאפשר מצב של קיום עם כלשון חטא.

Before man sinned, the doorway to the world was wide open. Now that man has left his world, when he turns back he finds it blocked before him. Through misuse of his free choice he has warped its pattern; the straight way back is closed for him. How then will he re-enter the world?

43

To achieve repentance, the individual must overcome the inclinations now implanted within him which have caused him to feel at ease with sin. He must raise himself up to an even higher level of attachment to holiness than he had before he sinned in order to uproot these compromising inclinations. To return to the world that was created with a he must rise from the outside to the narrow aperture near its roof and force his way through it. Returning through the wide opening at the bottom "would not work."

הפרשה המוקפת נונים

47

על פי מה שלמדנו נוכל להבין טעם מדוע פרשת "ויהי בנסוע..." מוקפת בשני נונים. שהרי התבאר לנו כי פרשה זו מורה על בחינת השראת השכינה, ואותה בחינה גופא מרומזת על ידי שני הנונים המקיפים אותה. שהרי כבר הובא בשם הגרי"א חבר, ששתי אותיות של נוי"ן הפונים אחת כלפי חברה - כך ן, מייצגות את הפניה של כנסת ישראל לקב"ה ופניה של הקב"ה כלפי כנסת ישראל באהבה כלולה - בבחינת השראת השכינה. אומנם הסיבה שהנונים נכתבו בצורה הפוכה, כדי לרמוז כי בני ישראל שנסעו מהר סיני כתינוק הבורח מבית הספר, ובמקביל היפוך הנו"ן מורה - כי הקב"ה הפך את פניו לעומת ישראל, והוא אינו יכול להאיר ולהשפיע על ישראל בחיבה ובאהבה פתוחה וגלויה.

תפילת משה רבינו

48

לאמיתו של דבר, אחרי חטא בני ישראל, הנונים היו צריכים להסתלק לגמרי, כדי להורות שה' הסיר מישראל את פניו לגמרי. אך מחמת תפילת משה רבינו "קומה ה'... שובה ה'..." - שתי תפילות על המשכיות השראת השכינה, כמבואר לעיל, נשאר שני הנונים על עומדם, רק הפכו פניהם.

מכוח אותה בחינה של השארות הנו"ן על עומדו, נפתח פתח להמשכת השכינה בישראל, גם במצב של חטא, ומכוח זה נכתב החלק השני של ספר במדבר - המתאר את הקשר והקירבה של הקב"ה לישראל - על אף שהם נמצאים במצב של חטא.

אומנם אותה בחינה של שכינה תמידית לשרות בישראל גם בתוקף הגלות, ובכל מצב שאנו נמצאים ישרה ה' שכינתו עלינו, כמ"ש (ויקרא ט"ז ט"ז) "השוכן אתם בתוך טומאתם", ודרשו חז"ל (יומא נ"ז) "אפילו כשהן טמאים שכינה ביניהם".⁷ ובמהרה יאיר ה' את אור הגילוי ויחזור המצב לקדמותו בצורת שני נונים המצורפים ומחברים יחד ביושר.

49

Feasts of Faith

It seems surprising that an entire sefer of the Torah consists of only two pesukim, eighty-five letters. And it is true that two pesukim is too short for a single sefer. But the sefer of ויהי בנסוע has not yet been completed; it is in middle of being written right now. The content of ויהי בנסוע is the story of Jewish travels throughout galus and their spiritual accomplishments.⁷

Whenever we carry the sefer Torah from the aron kodesh we recite these pesukim because the letters in the sefer Torah correspond to Jewish souls (see Parashas Bamidbar). A sefer Torah traveling is Klal Yisrael traveling. Just as Moshe recited these pesukim when Klal Yisrael traveled in the Midbar, we recite it when the sefer Torah travels.

Takeaway: With our travels and travails, we are writing a sefer in the Torah.

כל מי שיש לו אוזן שומעת מבין את הקשר בין אותן שלש בחינות של האות ה"א ושבעה ספרי התורה שנתהוו על ידי פרשת "ויהי בנסוע הארון". חמשה חומשי תורה (בראשית, שמות, ויקרא, דברים, ובמדבר עד פרשת "ויהי בנסוע הארון") מתייחסים בעיקרם למי שבתוך הה"א בעצמו (הבחינה הראשונה, שכנגד האות ה"א בעצמה, שבגימטריא חמשה). תיאור חטאי המדבר (עיקרו של החלק השני של ספר במדבר) מתייחס לבחינה השנייה של האות ה"א - הפתח הפתוח למטה. אך בהפסקת פרשת "ויהי בנסוע הארון" נולדה הבחינה השלישית של האות ה"א - הטיפוס מעל כרעי דה"א, והשיבה חזרה אל הה"א על אף הפרשיה ממנה - "שובה ה' רבבות אלפי ישראל!"

נמצא כי בספר זה, הקטן בכמות, כלולה ההבטחה הגדולה כי "אתם בני יעקב לא כליתם" (מלאכי ג' ו') וכי לא ידח ממנו נידח, ולעולם השגחתו עלינו להחזיר אותנו חזרה למציאות האמיתית, בבחינת "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" (שם)!

סיום - סופה נעוץ בתחילתה

45

חוזרים אנו לדברי הטור (במדבר י' ל"ה), שהובאו לעיל:

"בפסוק ויהי בנסוע" י"ב תיבות, כמו שיש בפסוק ולכל היד החזקה' שהוא סוף התורה. ובפסוק 'ובנחה' יש בו ז' תיבות כמו שיש בפסוק 'בראשית', שהוא תחלת התורה, לומר שהוא חשוב ספר תורה בפני עצמו."

ושואל ח"פרי צדיק" (סוף בהעלותך), שהיה מן הראוי שיהיה ראשון ואחרון אחרון - שהפסוק הראשון של פרשת "ויהי בנסוע" יהיה ז' תיבות כנגד הפסוק של "בראשית", והפסוק האחרון יהיה י"ב תיבות כנגד הפסוק האחרון של התורה, ומדוע התורה הפכה את הסדר?

אומנם כפי מה התבאר לנו, הדברים מאירים, כי דוקא סדר זה מורה על התוכן המיוחד של פרשה זו, והוא - כי כל מקום שאנו נוסעים, ואף נופלים - בבחינת סוף, הרי הוא יוביל בסופו של דבר לנסודת המוצא - בבחינת התחלה, הרמוזה בפסוק "בראשית".

תפילה לדורות

אומנם בני אשכנז קבעו את פרשת "ויהי בנסוע הארון" לתפילה הקבועה שלהם, שבזמן ההוצאה של ספר התורה מההיכל מזכירים את הפסוק הראשון של אותה פרשה: "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ונצו אב"ן ונגסו משגא"ן מפניך... ברין שמה דמרא עלמא. ברין פתנך ואתנך. יהא רעותך עם עמך ישקאל לעלם...". וכשמחזירים את ספר התורה שוב לארון, מזכירים את הפסוק השני של פרשת "ויהי בנסוע הארון": "ובנחה יאמר שובך ה' רבבות אלפי ישראל".

ומשמעות הדברים, כי תפילת משה רבינו פתחה עת רצון לדורות, ותמיד תמיד יפתח לנו פתח להתקרב אליו יתברך - "יהא רעותך עם עמך ישקאל לעלם...".² ודבר זה הוא לימוד לדורות, שאף שנראה ליהודי כי בעוונותיו הקב"ה החזיר את פניו ממנו, וכבר אינו משגיח עליו, עליו לחשוב כי השגחתו יתברך תמיד אתו, ותמיד - בכל עת ובכל מצב - הקב"ה מצ"ן מן החוקים להאיר לו את הדרך חזרה. ובכן אף אם הרבה לפשוע יש לו להתחזק ולהתקרב ככל יכולתו לבורא יתברך.

46-6

"הרי מבואר לנו שנו"ן מרמז על השראת השכינה על ישראל, ולכן היה שורה על הארון שבו ב' הלוחות והתורה, ולכן נתנו גם כן ביום חמשים לספירה. ולכן באשרי שרומז על גלותא דישראל, לא נכתב אות נוי", שאינו מתגלה עליהם אלא בהסתר פנים לגמרי, ולא נשאר רק בסמיכה בעלמא, כמה שסמכם ברוח הקודש אח"כ באות סמ"ך, אבל אז בזמן שנסעו מהר סיני, אז כביכול הסתיר הוא יתברך, פניו מישראל, ובקש להסתלק מהם לולא תפילה של משה יקומה ה' ויפוצו אויבך".